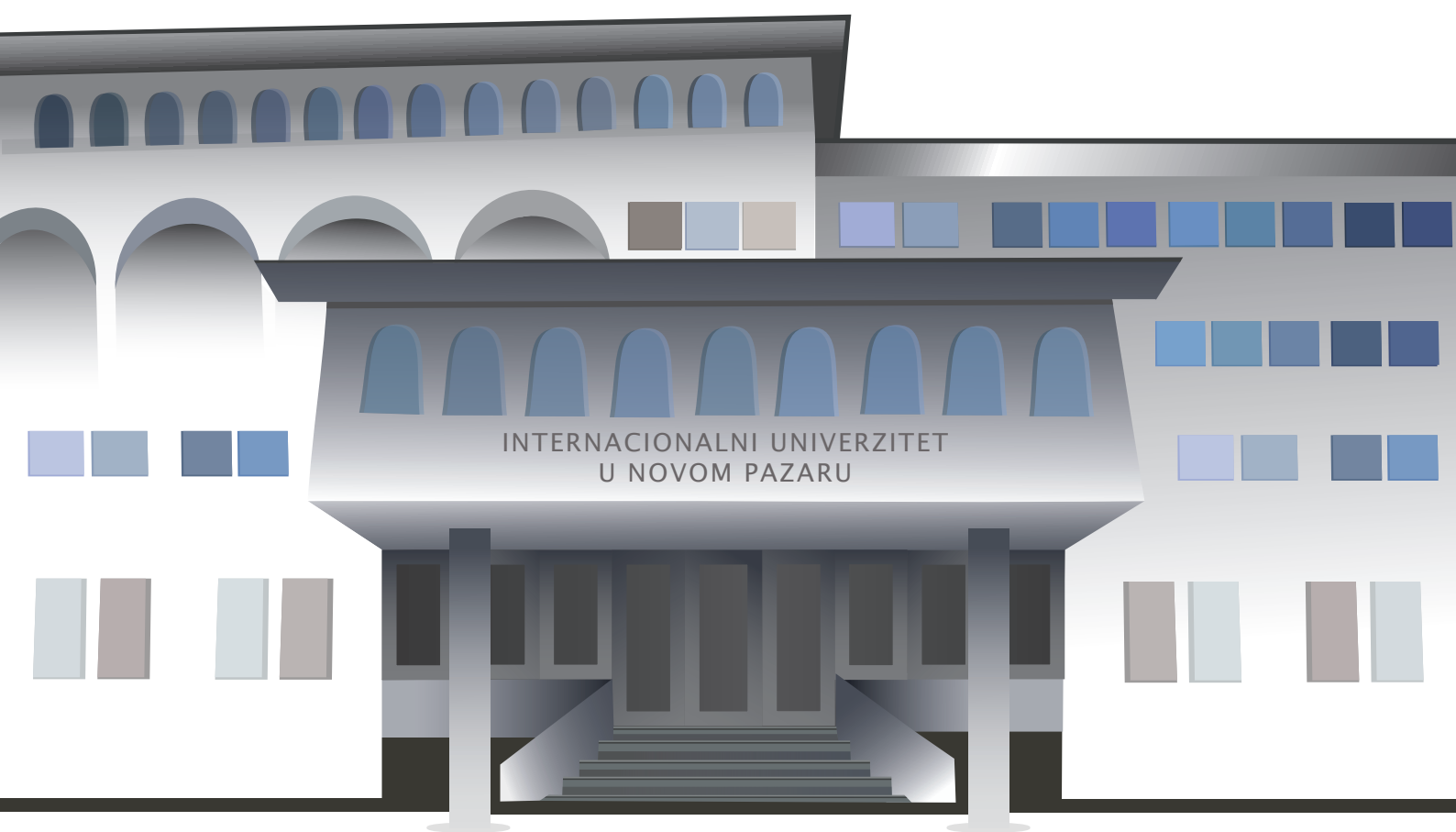

Epistema

studentski časopis

PORUKA
BRUCOŠIMA

NA PUTU
KA SVJETLOSTI

IZ PERA NAŠIH
STUDENATA

Sadržaj

- 4** Vijesti
- 14** Na putu ka svjetlosti
- 15** Poruka brucošima
- 16** Vraćanje na suštinu
- 18** Iz pera naših studenata
- 20** Neko je nakanio da njega nema
- 22** Kratko putovanje kroz književnost
- 24** Johann Wolfgang von Goethe
- 26** Šta je s prav(d)om?
- 28** Kršenje ljudskih prava na međunarodnom planu
- 30** Ograničavajuća uvjerenja i odučavanje

Uvodna riječ

Poštovani čitatelji,
Mlad čovjek koji svoje vrijeme, rad i trud ulaže u obrazovanje radi rasta i napretka svoga i svoje zajednice, a kvalitet svoga obrazovanja vidi kao ključni faktor prosperitetne budućnosti i sa zadovoljstvom prihvata ulogu pokretačke snage svoga društva, najveću privilegiju vidi upravo u prilici da usvojene vrijednosti podijeli sa drugima i iskoristi kao kartu za ulazak u akademski svijet. Pisana riječ oduvijek je bila riznica pažljivo njegovanih vrijednosti koje u vidu autentične i progresivne misli obasjavaju stazu kojom tragalački duh putuje prema najvišim ciljevima.

Pred vama je prvi broj studentskog časopisa Epistema, koji za cilj ima da sačuva i afirmira studentsku misao skrojenu trudom naših tragalaca za znanjem. Cilj nam je da podstaknemo svoje kolege da što više pišu i objavljuju svoje radove, da se bave istraživačkim radom i analitički pristupaju naučnim i društvenim temama, te da pisana riječ i za njih postane najsnažnije sredstvo afirmacije najvećih vrijednosti u obrazovanju. Važno je napomenuti da tradicija publikovanja studentskih radova na Univerzitetu u Novom Pazaru traje dugo i odvija se pod okriljem brojnih publikacija i sa povremenim kraćim pauzama, što je najveći dokaz vrijednosti koju ovakva vrsta studentskog oglašavanja ima kod nas.

Inicijativa za pokretanje studentskog časopisa pod ovim imenom potekla je od Studentskog parlamenta i vrijednih studenata koji neumorno rade na održanju i podizanju kvaliteta studentskog života na Univerzitetu. Studentski časopis, nazvan simboličnim imenom Epistema, kao projekat u cijelosti je posvećen osnivaču Univerziteta u Novom Pazaru, velikom intelektualcu i dobrotvoru muftiji akademiku Muameru Zukorliću sa ciljem da sačuva uspomenu na njegov uvakufljeni angažman na Univerzitetu, od kojeg su nezaboravna predavanja iz predmeta Epistemologija bila tek mali dio. Realizacija ovakvog projekta bila bi nemoguća da nije bilo bezrezervne podrške koju nam je pružila Uprava Univerziteta u Novom Pazaru. Posebne zahvale na ukazanom strpljenju i pruženoj podršci upućujemo generalnom menadžeru Univerziteta u Novom Pazaru prof. dr. Enveru Međedoviću, prof. dr. Kimeti Hamidović, MA Izi Maljevac-Mihović, MA Naidi Karasalihović-Bulić, kao i predsjedniku Studentskog parlamenta u prethodnom mandatu Ameru Dražaninu.

Nadamo se da ćemo ispuniti vaša očekivanja i da će izlazak prvog broja časopisa Epistema iz štampe otvoriti put mnogo većim ostvarenjima u budućnosti.

Uživajte u čitanju!

Nedžla Zukorlić

Izdavač:

Univerzitet u Novom Pazaru
Dimitrija Tucovića bb, 36000 Novi Pazar

Glavni i odgovorni urednik:

Nedžla Zukorlić

Lektor:

MA Iza Maljevac Mihović

Dizajn i tehničko uređenje:

Dina Tajić

Esma Zilkić

Lejla Košuta

ISSN:

3042 - 2582

Štampa:

GrafiColor, Kraljevo

Tiraž:

50

Novi Pazar, 2025.

Periodičnost:

Dva puta godišnje

U ovom broju pišu:

Saida Murić

Fazila Šaćić

Nedžla Zukorlić

Hazir Župljanin

Ilan Sofić

Amina Kurbardović

Nejra Kučević

Sara Habibović

Sara Dudić

Damir Camić

Sanja Miletić

Nezaboravno putovanje u Istanbul

U organizaciji Studentskog parlamenta Univerziteta u Novom Pazaru u danima od 22. do 27. maja 2024. godine studenti našeg Univerziteta boravili su u Istanbulu – očravajućem gradu na dva kontinenta u Republici Turskoj.

Edukativne i zabavne ekskurzije i studijska putovanja nezostavan su dio studentskog života na našem Univerzitetu i među studentima važe za omiljenu aktivnost u toku akademske godine. One su zaslužni predah od napornih predispitnih obaveza i ispitnih rokova, ali i prilika da se zadovolji potreba mladalačkog duha koja nas pokreće da u životu neprestano upoznajemo različite sredine, kulture i tradicije i širimo svoja prijateljstva, znajući da je čovjek koji mnogo putuje uistinu najbogatiji čovjek.

Naši studenti imali su u mjesecu maju priliku da uživaju u ljepotama grada Istanbula. Putovanje je obilježeno veselom atmosferom i dobrim druženjem, ali i bogatim programom u okviru kojeg smo imali priliku posjetiti brojne znamenitosti i turističke atrakcije u ovom čudnom gradu.

U panoramskom razgledanju Istanbula uživali smo u pogledu na Aksaray, Valensov akvadukt, luku Eminonu, Zlatni rog, Kabataš, stadion FK Beşiktaş, Dolmabahçe palatu i trg Taksim. Prvog dana boravka imali smo pješačku turu do džamije Sulejmanije koja nas je oduševila svojom ljepotom i veličanstvenim zdanjem, te pogledom koji se pruža sa njenih zidina.

Drugi dan našeg boravka posebno je obilježila tura krstarenja Bosforom, za koju su mnogi studenti izjavili da im je bio najljepši dio putovanja, u kojem su za kratko vrijeme mogli da upoznaju neke od najljepših dijelova Istanbula. To je bio trenutak kada smo shvatili da nas je ovaj grad u potpunosti osvojio.

Osim toga obišli smo i atraktivnu gradsku četvrt Balat na obali Mramornog mora u zalivu Zlatni rog, u istanbulskoj općini Fatih. Tu smo pronašli neke od poznatih lokacija iz proslavljenih turskih serija i napravili mnogo zanimljivih fotografija. Istog dana preostalu energiju usmjerili smo na dugu pješačku turu prema trgu Sultanahmet, smještenom između dviju čuvenih ljepotica Aja Sofije i Plave džamije, iza čijih imena stoji duga i zanimljiva historija i ostaci davnih vremena. Nedaleko od njih nalazi se i Topkapi palata – stara sultanska palata u kojoj se kriju najveća blaga koja čuvaju historiju Osmanskog carstva. Ove destinacije su neizostavne na spisku najvećih istanbulskih turističkih atrakcija.

Trećeg dana posjetili smo Trg Ortakoy, živahno mjesto koje krase istoimena džamija s prekrasnim pogledom na Bosfor.

Putovali smo sve do azijske strane Istanbula, i napravili predah u haremu džamije Buyuk Camlica, nove i najveće džamije na teritoriji Republike Turske, koja svojom veličinom i zadivljujućom arhitekturom izaziva odušev-

ljenje svakog posjetioca. Ako se nekada nađete na azijskoj strani Istanbula, nemojte zaboraviti posjetiti i palatu Beylerbeyi, kraljevsku kuću sultana Abdulaziza, čija raskoš i veličanstvena arhitektura, ali i lokacija na kojoj je smještena kao dragulj azijske obale Bosfora, ostavljaju bez daha. Bila je to samo jedna od lokacija koje smo posjetili i koja je naše putovanje učinila nezaboravnim. A najvažniji dio svakog putovanja svakako jesu ljudi s kojima putujemo. Cijeli naš boravak u ovom prelijepom gradu, obilasci, pješačke ture i popodnevne i večernje individualne aktivnosti obilježeni su druženjima, veselim okupljanjima, širenjem prijateljstava i brojnim aktivnostima koje ćemo pamtiti cijeli život. Zahvalnost na velikoj podršci u realizaciji ovog putovanja Studentski parlament duhuje Upravi Univerziteta u Novom Pazaru. Prethodnu akademsku godinu krunisali smo ovim nezaboravnim putovanjem, a nakon što se svi utisci slegnu, ostaje samo nada da ćemo u ovako toploj atmosferi i divnom druženju često zajedno proputovati.

Svečana akademija povodom Dana Univerziteta

Dana 30. maja 2024. godine na Univerzitetu u Novom Pazaru održana je svečana akademija povodom Dana Univerziteta i dodjele diploma svršenicima osnovnih i master studija. Svečanoj akademiji prisustvovao je veliki broj studenata, roditelja, profesora i predstavnika javnog, kulturnog, političkog i vjerskog života.

Događaj je otpočeo izvođenjem univerzitetske himne, nakon čega je rektor prof. dr. Suad Bećirović održao pozdravni govor prisutnima u kojem je posebnu pažnju posvetio studentima: *Dragi diplomci, danas ste vi u centru pažnje. Ovo je vaš dan. Danas, dok dodjeljujemo diplome, mi priznajemo vaš trud i vašu posvećenost, ali slavimo i vašu spremnost da preuzmete kormilo budućnosti. Vi ste dokaz da su snovi dostižni, da je rad vrijedan i da je obrazovanje ključ koji otvara vrata uspjeha. Vi predstavljate budućnost našeg grada, regije i šire.*

Svečanost je upotpunjena bogatim kulturno-umjetničkim programom u izvedbi studenata našeg Univerziteta. Studentica Departmana za pravne nauke Merjem Zukorlić nastupila je sa izvedbom narodne sevdalinke, a studentice Departmana za umjetnost i filološke nauke Neila Koničanin i Saida Murić su se prisutnima predstavile odlomcima iz knjige Akademija rahm. akademika Muamera Zukorlića i autorskim tekstom o obrazovanju. Kroz kratak film prikazana je i retrospektiva događaja u prethodnoj godini.

Centralni dio svečanosti otpočeo je dodjelom plaketa i nagrada uposlenicima i profesorima koji ove godine obilježavaju jubilej od 10 i 20 godina rada na Univerzitetu.

Nagrade su dodijelili rektor, prof. dr. Suad Bećirović i generalni menadžer, prof. dr. Enver Međedović, a ispred uposlenika koji obilježavaju jubilej se skupu obratio akademik Fehim Husković. Nagrada za 10 godina staža dodijeljena je prof. dr. Ljiljani Dapčević-Marković, prof. dr. Maidi Bećirović-Alić i doc. dr. Almedini Numanović. Nagrada za 20 godina staža dodijeljena je akademiku Fehimu Huskoviću, prof. dr. Muameru Niceviću, mast. pedag. Bahri Plojović, mast. ekon. Azemini Dervišević i dipl. ekon. Enisu Gusincu. Nagrade zlatnim studentima Alisi Kahrović, Ajli Idrizović i Fetani Nurović dodijelio je predsjednik Savjeta Univerziteta, dr. Rešad Plojović, a u ime nagrađenih studenata prisutnima se obratila studentica Ajla Idrizović. Skupu se zatim u svojstvu izaslanika predsjednika Vučića obratio Milorad Veljović koji je posebno izrazio

zadovoljstvo postojanjem kvalitetne obrazovne ustanove kao što je Univerzitet u Novom Pazaru kako bi mladi ljudi mogli ostajati na svojim ognjištima i sticati obrazovanje, uz isticanje riješenosti države da pomaže ekonomski i obrazovni razvoj ovog regiona. Izaslanik ministarke prosvjete, prof. dr. Janko Samardžić je posebno pohvalio rad Univerziteta u naučno-istraživačkom polju i saradnji koju neprekidno razvija s ostalim visokoškolskim ustanovama u državi i regionu. Muftija dr. Mevlud Dudić je završnim govorom čestitao svim prisutnima 22. jubilej naglasivši da dugovječnost Univerziteta dokazuje njegov kvalitet. Skup je završen dodjelom diploma svršenicima osnovnih i master studija u ovoj akademskoj godini, uz zaključak da su oni istinski ponos Univerziteta i budućnost naše zajednice.

Završna izložba i modna revija

Na Univerzitetu u Novom Pazaru 25. juna 2024. godine održana je tradicionalna godišnja izložba radova i modna revija studenata Departmana za umjetnost i filološke nauke.

U Galeriji Univerziteta u Novom Pazaru otvorena je tradicionalna godišnja izložba radova studenata smjera Likovna umjetnost. Prisutnima se pozdravnim govorom obratio prorektor za kulturu, akademik Fehim Husković, koji je istakao da je ova izložba rezultat mukotrnog rada i saradnje studenata i njihovih profesora, koji neizbježno daju vrhunske rezultate.

Nakon otvaranja izložbe pred mnogobrojnom publikom na platou Univerziteta je upriličena modna revija, rezultat rada studenata treće i četvrte godine

studijskog programa Modni dizajn, pod mentorstvom profesorice Jasmine Pantelić i profesora Predraga Nerića.

Izložba radova i modna revija su kulturni događaji koje Univerzitet u Novom Pazaru tradicionalno organizira u cilju podrške karijernom razvoju studenata i mladih umjetnika.

Zapamtite njihova imena

Predstavnici Univerziteta u Novom Pazaru prisustvovali su otvaranju ljetnje izložbe radova studenata umjetničkih fakulteta u Srbiji pod nazivom Zapamtite njihova imena u Galeriji RTS-a u Beogradu od 11. jula do 31. avgusta 2024. godine.

Izložbu je otvorila prof. dr. Slavica Đukić-Dejanović, ministarka prosvjete, dok je uvodni govor održao prof. dr. Milivoje Pavlović, predsjednik Savjeta za likovne umjetnosti i član Upravnog odbora RTS-a.

Izložbi su ispred Univerziteta u Novom Pazaru prisustvovali:

Prorektor za nastavu, prof. dr. Samir Ljajić, profesor Asmir Husović i asistent Amina Hasanović, te studenti: Dina Tajić, Filip Arizanović, Demir Rožajac i Lejla Košuta, koji su predstavili svoja umjetnička djela velikom broju posjetilaca izložbe.

Studijsko putovanje u Edirne

Studenti Univerziteta u Novom Pazaru i Fakulteta za islamske studije u periodu od 8. do 13. augusta boravili su na studijskom putovanju u Edirnama, gdje su ih ugostili predstavnici Mimar Sinan vakufa. U prostorijama Vakufa upriličen je svečani prijem dobrodošlice, na kojem su se obratili predstavnici vakufa i studentima poželjeli toplu dobrodošlicu.

Tokom petodnevne posjete, studenti su se upoznali s kulturnim znamenitostima i bogatom historijom ovog starog osmanskog grada. Organizirana je posjeta Muzeju sultana Mehmeda Fatiha i Muzeju Eš-Šifa, kao i znamenitim džamijama, uključujući Selimiju i Eski džamiju.

U okviru programa organiziran je i jednodnevni izlet u Istanbul i krstarenje Bosforom.

Međunarodna konferencija Islamsko-etička ekonomija i finansije: implemetacija teorije i prakse

U organizaciji Univerziteta u Novom Pazaru, Dundee univerziteta i Međunarodnog vakufskog fonda 3. septembra 2024. godine na Univerzitetu u Novom Pazaru održana je međunarodna konferencija pod nazivom Islamsko-etička ekonomija i finansije: implementacija teorije i prakse na Balkanu, na kojoj su se predstavili vođeci stručnjaci iz oblasti islamske ekonomije i finansija iz Srbije, Bosne i Hercegovine i Velike Britanije. Konferenciji su prisustvovali profesori, rukovodioci institucija Islamske zajednice u Srbiji, privrednici, studenti i ostali gosti. Konferenciju je otvorio predsjednik Mešihata, muftija dr. Mevlud ef. Dudić, dok je rektor Univerziteta u Novom Pazaru, prof. dr. Suad Bećirović, održao uvodno predavanje na temu Razumijevanje ključnih razlika između islamskih i konvencionalnih finansija.

Uvodna predavanja su kao koorganizatori održali i prof. dr. Alija Avdukić, rukovodilac smjera za Islamske finansije sa Dundee univerziteta, i dr. Mohammad Al-Saghir, direktor Međunarodnog vakufskog fonda. Konferencija je nastavljena prezentacijom aplikacije Simulator za islamsko bankarstvo koju je predstavio Anes Prentić, predstavnik kompanije Lyntel iz Dubajja. Ova konferencija predstavlja važan korak ka jačanju primjene islamskih finansijskih modela u praksi na Balkanu, te je dodatno naglasila značaj islamske moralne ekonomije u kontekstu regionalnog razvoja. Također, najavljeno je da će se konferencija organizirati svake godine u cilju podizanja svijesti o ovoj temi i njenom razvoju u Srbiji.

Intenzivne radionice iz oblasti preduzetništva i islamskih finansija

Univerzitet u Novom Pazaru je bio domaćin intenzivnih radionica organiziranih 4. i 5. septembra 2024. godine u saradnji sa Međunarodnim vakufskim fondom iz Velike Britanije i Departmanom za Islamske finansije Dundee univerziteta iz Velike Britanije. Na radionicama su učestvovali profesori i studenti. Učesnici su imali priliku detaljnije se upoznati s islamskim finansijskim modelima i njihovom primjenom u savremenom preduzetništvu. Predavači su bili istaknuti stručnjaci u ovoj oblasti: prof. dr. Alija Avdukić s Dundee univerziteta i Mohammad Al-Saghir, direktor Međunarodnog vakufskog fonda. Oni su s učesnicima podijelili svoja bogata znanja i iskustva iz oblasti islamskih finansija i preduzetništva, pružajući jedinstven uvid u praktične primjene ovih modela. Učesnici su pokazali veliko interesovanje za

teme kao što su islamsko bankarstvo, etičko investiranje i metode koje podstiču razvoj poslovanja u skladu s islamskim principima. Na kraju su učesnicima od strane rektora prof.dr. Suada Bećirovića dodijeljeni sertifikati sa ovih međunarodno priznatih institucija.

Studenti Univerziteta u Novom Pazaru na takmičenju PMC FINRA Regional marketing Challenge

Studenti Departmana za ekonomske i računarske nauke Univerziteta u Novom Pazaru učestvovali su na IV PMC FINRA Regionalnom Marketing Challengeu, održanom 26. septembra na Univerzitetu FINRA u Tuzli.

Almin Emrović, pobjednik Biznis Izazova 2024, formirao je tim u sastavu: Nejra Selek, Belkisa Tmušić i Seid Suljović, pod vođstvom doc. dr. Dženisa Bajramovića, rukovodioca Centra za preduzetništvo i inovacije. Takmičenje je obuhvatilo kategoriju Predstavljanje fakulteta sa kojeg dolaze, gdje su studenti imali priliku pokazati svoje marketinške i kreativne vještine. Zadatak je uključivao: sastavljanje tima, definiranje marketing strategije (ciljevi, analiza tržišta i konkurencije), kreiranje kampanje i budžeta, SWOT analiza, vizuelna rješenja za digitalni i tradicionalni marketing.

Tokom boravka studenti su posjetili kulturna i historijska mjesta u Tuzli. Sljedeće takmičenje zakazano je za 12. decembar u Beogradu, kao uvod u Biznis izazov 2025.

Studenti Univerziteta u Novom Pazaru na humanitarnoj izložbi NASLIKAJ SLOBODNU PALESTINU

U Kulturnom centru, Novi Pazar 3. oktobra 2024. godine otvorena je humanitarna izložba pod nazivom Naslikaj slobodnu Palestinu, na kojoj su prikazana umjetnička djela nastala tokom likovne kolonije u organizaciji Udruženja En-Nisa iz Novog Pazara. Otvaranju je prisustvovao i palestinski ambasador u Beogradu, Muhamed Al-Namur, koji je zahvalio građanima Srbije, a posebno Novog Pazara i regije Sandžak, na podršci Palestini. Ovom važnom događaju prisustvovali su profesori Asmir Husović i Mirza Župljanin sa studentima Departmana za umjetnost, koji su učestvovali u likovnoj koloniji.

Sav prihod od prodaje slika bit će usmjeren palestinskom narodu, u saradnji sa s turskom humanitarnom organizacijom IHH.

Svečana dodjela indeksa

U utorak, 1. oktobra 2024. godine, svečanom dodjelom indeksa 23. generaciji studenata na Univerzitetu u Novom Pazaru zvanično je obilježen početak nove akademske godine.

Ove godine, Univerzitet slavi jedan od svojih najvećih uspjeha zbog rekoradnog broja upisanih studenata u akademskom 2024/2025. godini na 14 akreditovanih studijskih programa. Ovaj rezultat pokazuje povjerenje koje mladi ljudi, budući akademski građani, ukazuju našem Univerzitetu kao instituciji koja im pruža kvalitetno obrazovanje i sveobuhvatnu podršku u njihovom profesionalnom razvoju. Svečanost dodjele indeksa jeste poseban trenutak koji se tradicionalno obilježava na početku svake akademske godine.

Svečanoj dodjeli i ove godine prisustvovao je veliki broj zvanica, predstavnika Mešihata Islamske zajednice u Srbiji, profesora i studenata, koji su svojim prisustvom uveličali ovaj važan događaj za buduće akademske građane.

Program je započeo sevdalinkom u izvedbi studentice Asije Murtezić, koja je svojim glasom dala emotivnu notu u svečanom ambijentu. Nakon toga, prisutnima se obratio rektor Univerziteta u Novom Pazaru, prof. dr. Suad Bećirović, koji je brucosima uputio srdačne riječi dobrodošlice. Ovo je početak vašeg akademskog puta, a indeks koji danas dobijate je vaš pasoš za obrazovanje. Visoko obrazovanje nije već prilika za razvoj kritičkog mišljenja, samo sticanje informacija, izgradnju vještina i doprinos društvu, kazao je rektor. On je potom uručio indekse studentima s najviše bodova na prijemnom ispitu: Amri Hot, Dženani Mehmedović, Emi Drešković, Samedu Suljiću, Rumejsi Destanović i Emini Kurpejović, prepoznajući ih kao buduće nosioce akademske izvrsnosti. Nakon rektorovog govora, studentica Fazila Šaćić se obratila prisutnima svojim autorskim tekstom, a dr. Rešad Plojović, predsjednik Savjeta Univerziteta, poželio je dobrodošlicu brucosima.

Svečanost je završena uručivanjem indeksa svim brucosima, čime je zvanično označen početak njihovog akademskog puta na Univerzitetu u Novom Pazaru.

Otvaranje Univerzitetske galerije i izložba grafika akademika Fehima Huskovića

U ponedjeljak, 14. oktobra 2024. godine na Univerzitetu u Novom Pazaru izložbom grafika akademika Fehima Huskovića svečano je otvorena Univerzitetska galerija. Plakete u znak zahvale za izuzetan doprinos dodijeljene su Mešihatu Islamske zajednice u Srbiji, Džemailu Demiću, akademiku Fehimu Huskoviću, prof. Asmiru Husoviću, arhitektici Džemili Eminović i Dženanu Pepiću na njihovom izuzetnom doprinosu ovom projektu. Skup je započeo izvođenjem valcera Mosk Pari kompozitora Eda Krilića u izvedbi Nevzada Demirovića, a prisutnima su se obratili muftija dr. Mevlud ef. Dudić,

rektor prof. dr. Suad Bećirović, prorektor za kulturu akademik prof. dr. Fehim Husković, doc. dr. Asmir Husović i mr. Medžid Fakić. Izložbom grafika akademika prof. dr. Fehima Huskovića pod nazivom Bahčaluk prikazan je težak život ljudi sa naših prostora. Univerzitetska galerija će biti središte kreativnosti i umjetničkog izražavanja u Novom Pazaru, Sandžaku i šire. Ova galerija spaja tradiciju i savremeni umjetnički izraz, stvarajući platformu za saradnju i inspiraciju između lokalnih umjetnika, studenata i profesora.

Promocija knjige MADRUGADA Ilana Sofića

U prostorijama Multimedijalnog centra u Novom Pazaru u srijedu, 30. novembra 2024. godine, održana je promocija knjiga Mamihlapinatapai i Madrugada dvaju mladih autora Ilana Sofića i Sehade Baždarević, u izdanju SENT-a.

Na promociji je, pored autora, o ovim knjigama govorio i Amar Ličina, a akademik Enes Halilović se obratio kao mentor i kao iskusniji književnik pružio nesebičnu podršku svojim mladim kolegama, te ih motivirao da nastave ovim putem.

Knjiga Madrugada je prva objavljena knjiga Ilana Sofića, studenta četvrte godine Departmana za pedagoško-psihološke nauke na Univerzitetu u Novom Pazaru. Ona je izdanak velikog truda i rada koje je Ilan uložio pisanje i pokazao svoj neosporan talenat. Brojne čestitke i riječi hvale Ilan je primio od prisutnih gledalaca koji su te večeri pružili podršku ovim mladim ljudima.

Oboji svoj život

Na Univerzitetu u Novom Pazaru 26. oktobra 2024. godine održano je gostujuće predavanje na temu Oboji svoj život, koje je održao češki umjetnik Ondřej Míšek.

Ondřej Míšek (1977, Prag) studirao je grafički dizajn na Akademiji likovnih umjetnosti u Varšavi, u klasi prof. Lecha Majevskog. Pored redovnih zadataka u grafici i grafičkom dizajnu, aktivno se posvetio i slikarstvu kojim se bavio u studiju prof. Adama Sticke. U periodu od 2009. do 2016. godine živio je i radio u Bangkoku, Tajland, gdje je prvo bio angažiran kao predavač grafičkog dizajna u Accademia Italiani – Institutu za modu i dizajn. Lica iz Maggie Choo's poslužila su kao inspiracija za veliki broj slika pod nazivom Maggie Choo Series. Ulični život i noćna scena Bangkoka, kao i poznati tajlandski boks,

također su sastavni dio serije slika pod nazivom Bangkok Series. Ored toga, Míšek stvara seriju slika inspiriranu njegovim boravkom u Varšavi krajem devedesetih i početkom novog milenija. Njegov stil je figurativno slikarstvo povezano sa snažnom tipografijom, što ima korijene u njegovim studijama grafičkog dizajna i dizajna postera.

Izložba u Galeriji MKC, koja je otvorena od 22. oktobra, predstavlja izbor radova pod nazivom Oboji svoj život. Ova izložba je prethodno bila prikazana u Galeriji Mânes ove godine u Pragu.

Studenti su imali priliku da čuju inspirativnu priču i nauče kako umjetnost može obogatiti svakodnevni život.

Velika razmjena knjiga

Univerzitetska biblioteka u saradnji sa Upravom Univerziteta i Studentskim parlamentom 31. oktobra 2024. godine organizirala je veliku akciju razmjene knjiga na Univerzitetu u Novom Pazaru. Akcija razmjene knjiga trajala je dva dana i okupila je brojne ljubitelje knjige među studentima i profesorima koji su donirali svoje naslove ili ih zamijenili za nove. Na ovaj način svi zainteresirani učesnici imali su priliku da jedni druge obraduju odabranim knjigama, pronađu za sebe skriveni biser među različitim žanrovima i osvježe svoje police novim naslovima i uzbudljivim iskustvom. Mjesec oktobar je mjesec knjige, a ova razmjena je imala za cilj promovirati naviku čitanja i podstaći studente na usvajanje vrijednih navika u kojima raste njihova ljubav prema knjigama.

Na putu ka svjetlosti

Piše: Saida Murić

Jednom kada kreneš na put tražeći znanje na ovom svijetu, izgubiš i pronađeš sebe stotinu puta, daš sve što imaš radi velikog cilja koji je pred tobom, nećeš nikad poželjeti da odustaneš i da se vratiš. Jer život je sačinjen od svega što na ovom putovanju neumorno stičemo – od pobjeda i malih poraza koji nas vode ka velikim uspjesima, a iznad svega krasi ga naša energija i uvjerenje da je put kojim smo pošli za nas jedini ispravan put.

U gustoj tkanini znanja, isprepletene niti istine leže. Svaka nit nosi u sebi dio nepoznatog svijeta, svjetlosti koja obasjava umove najvećih istraživača. One nose svoju priču, svoj dio mozaika koji čini veliku sliku ljudskog napretka.

Stazama znanja putujemo kroz vijekove, upoznajemo misli velikana i otkrivamo tajne skrivene u dubinama vremena.

Studiranje nije samo akademski podvig, već putovanje duše, potraga za znanjem i istinom koji se prepliću na predavanjima i učionicama; obrazovanje nije samo sticanje znanja iz knjiga, ono je živa sila koja se širi izvan granica institucija, u svakodnevnom susretu sa životom. To je put ka samospoznaji, razvijanju kritičkog uma i građenju spstvenog identiteta.

Svaka klupa u učionici nosi u sebi priču, svaka lekcija, svaki ispit, svako mjesto okupljanja, svjedoči o trenucima druženja i razgovora koji proširuju vidike, postaju dijelovi mozaika našeg samorazvoja.

Na putu ka svjetlosti, fakultet nije samo destinacija, već početak dugog putovanja prema dalekim ciljevima, a učenje nije samo akcija uma, već i njegova duhovna potreba.

Zato neka svaka stranica u našoj knjizi obrazovanja bude ispisana snagom, požrtvovanošću i istraživačkim duhom. Neka studije budu više od obaveze, neka na ovom putovanju one budu prolaz ka neistraženim stazama našeg talenta, jer putevima znanja istražujemo granice svijeta i sopstvenih potencijala, tragajući za odgovorima na vječna pitanja.

Poruka brucošima

Piše: Fazila Šaćić

Drage kolegice i kolege, Velika mi je čast i zadovoljstvo što imam priliku da vam se obratim u ime studenata Univerziteta u Novom Pazaru. Posebno je zadovoljstvo što sam u prilici da vas dočekam na početku ovog uzbudljivog putovanja koje je pred vama. Želim da ovaj period bude vrijeme vašeg ličnog i akademskog rasta, vrijeme novih prijateljstava i iskustava koja će vas oblikovati za cijeli život.

Danas je poseban dan za sve vas, dan kada postajete dio akademske zajednice našeg Univerziteta. Ovo nije samo početak vašeg obrazovnog puta, već i vaša prva stepenica ka profesionalnom i ličnom rastu. Naša institucija nije samo mjesto gdje ćete sticati znanja, već i zajednica koja vas oblikuje, inspirira i podržava.

Kada govorimo o našem Univerzitetu, ne možemo a da ne istaknemo nevjerovatan tim profesora i mentora koji su tu da vas vode kroz ovaj proces. Naši profesori nisu samo stručnjaci u svojim oblastima, oni su posvećeni edukatori koji nesebično dijele svoje znanje i iskustvo. Njihova vrata su uvijek otvorena, bilo da vam treba objašnjenje, savjet ili samo podrška u izazovima koje donosi akademski život. Njihov cilj nije samo da vas nauče teoriji, već i da vam pomognu da mislite kritički, preispitujete svet oko sebe i razvijate se kao lideri sutrašnjice.

Na Univerzitetu u Novom Pazaru vaša riječ ima težinu. Mi vjerujemo da je komunikacija dvosmjernan proces – vi učite od nas, ali i mi učimo od vas.

Vaše ideje, sugestije i mišljenja oblikuju naše obrazovne programe i našu zajednicu. Ova interakcija je ključna za uspjeh Univerziteta, jer samo zajedno možemo stvarati okruženje u kojem svi napredujemo.

Pored akademskih postignuća, naš univerzitet nudi i bogatstvo vannastavnih aktivnosti koje doprinose vašem cjelokupnom razvoju. Bilo da je riječ o sportskim događajima, kulturnim manifestacijama ili studentskim organizacijama, uvijek ćete imati priliku da se povežete sa kolegama, istražujete nove interese i razvijate vještine koje prevazilaze zidove učionica.

Naš plan rada je osmišljen tako da vam pruži vrhunsko obrazovanje, ali i da vas ohrabri da postavljate pitanja, preispitujete postojeće stavove i razvijate sopstvena mišljenja. Naš Univerzitet nije samo mjesto učenja, već i mjesto gdje se kreira budućnost. Zajedno sa vama, trudimo se da stvaramo društvo koje je zasnovano na znanju, inovaciji i odgovornosti.

Danas započinjete jedno od najvažnijih poglavlja u svom životu. S svakim novim korakom koji budete napravili ovdje na Univerzitetu, približavate se svojim ciljevima, ma koliko oni u ovom trenutku izgledali daleko.

Univerzitet je mjesto gdje će se vaši ciljevi i snovi polako, ali sigurno, oblikovati. On je put ka uspjehu, ali samo vi možete odlučiti koliko daleko ćete stići.

Ovo je trenutak kada postajete dio zajednice koja ne poznaje granice u učenju, koja teži istini i pravедnosti, i koja vas ohrabruje da budete najbolja verzija sebe.

Pred vama su izazovi, ali i neprocjenjive prilike za rast – ne samo kao budući intelektualci, već i kao misleći i odgovorni građani društva.

Na tom putu, ne zaboravite da nijedan uspjeh ne dolazi preko noći. Strpljenje, upornost i predanost bit će vaši najvjerniji saveznici. A mi, vaši starije kolege, ovdje smo da vas podržimo, da podijelimo znanje i iskustvo, i da vam pokažemo da svaki napor donosi rezultate.

Ovo je vaš trenutak. Gradite ga sa samopouzdanjem i vizijom. Vjerujte u sebe, jer mi već vjerujemo u vas.

Vraćanje na suštinu

Piše: Nedžla Zukorlić

Čovjek je Božije stvorenje čija je duhovna i intelektualna dimenzija satkana od mnogobrojnih pitanja za čijim odgovorima on traga cijelog svog života. Od postanka njegovog zaokuplja ga potreba za razumijevanjem svijeta oko sebe i svijeta u sebi, za spoznajom i saznanjem, za otkrivanjem i pronalaženjem, dakle – za postavljanjem bezbrojnih pitanja na koja se samo ponekad nađe pravi odgovor. A ta pitanja (koja se od čovjeka do čovjeka bitno razlikuju) oblikuju naš život na ovome svijetu i određuju nas kao intelektualna bića, otvaraju pred nama nove horizonte i sasvim svježije poglede na svijet, usmjeravaju naše puteve i određuju ciljeve.

Zato je za nas od suštinske važnosti kakva pitanja postavljamo sebi i kakve nas dileme u našim životima zaokupljaju.

Ako živite u svijetu koji svojim devijacijama guši svaku kritičku svijest o njemu i želi da vas zarobi u okove nekog grubog sistema koji vas tjera da radite nešto samo zato što tako mora i da prihvatite nešto drugo samo zato što tako jeste, neće vam biti lahko da postavljate pitanja, a još manje da tražite odgovore. Međutim, budemo li dovoljno hrabri da se prihvatimo zahtjevnog posla i da izađemo van okvira i granica uobičajenog, shvatit ćemo da se upravo u takvoj odluci krije ključ koji će pokrenuti zadržale mašinerije naših života i probuditi uspavanu energiju i potencijal koji leži u nama.

Svaki razuman čovjek se bavi filozofiranjem, u manjoj ili većoj mjeri. Oni koji ne filozofiraju, ili su svjesno pristali da ta vrlina pripada drugima koji filozofiraju za njih, ili sasvim nesvjesno upijaju filozofiju drugih ljudi.

(akademik Muamer Zukorlić)

Kritičko mišljenje kao filter

Čovjekova potreba za postavljanjem pitanja najpotpunije se ostvaruje u njegovom kritičkom odnosu prema svemu što čini, u šta vjeruje i šta propagira vječinski dio društva u kom živi. Da se ne bi u životnom traganju za smislom i besmisлом udaljio od temeljnih vrijednosti i izgubio svoj smjer i put, on svako svoje djelo(vanje) treba da podvrgne detaljnom ispitivanju: Zašto ovo radim? Radi čega sam to naumio? Šta je moj cilj? Gdje želim da stignem? I neka uvijek preispituje sebe i svoje postupke. Vidjet će da se velika mudrost krije iza pitanja postavljenih u pravom trenutku i na pravi način, i da je to ono što njegovu svijest drži aktivnom i budnom. Ovo je prva stepenica prema potpunom usvajanju kritičkog mišljenja kao temeljnog odnosa prema znanju i saznanju.

Takvu problematiku prenosimo i na naš odnos prema obrazovanju, temeljno preispitujući svrhu svog studiranja. Od pitanja koja postavljamo sebi zavisi hoćemo li biti od onih koji znanje usvajaju sa ciljem da njime osiguraju za sebe materijalnu dobit, karijeru, slavu i ugled u društvu, ili od onih koji znanjem prodiru u suštinu i koriste ga u potrazi za istinom i ispunjenjem svoje misije i svrhe. Tu se otkrivaju naši životni prioriteti. Shvatit ćemo da je odnos prema ovim problemima usko povezan sa našim poimanjem smisla života na ovome svijetu. A koji je smisao vašeg života? Ostavit ću vam da o tome promisлите sami.

Aktivna svijest i produktivna misao

Cilj obrazovanja treba biti da probudi i budnom drži svijest mladog čovjeka, željnog novih saznanja, i da ga osposobi za kreiranje uvijek svježih i novih naučnih pogleda, te da mu otvori prolaz u beskrajna prostranstva nauke koja se sa svakim novim otkrićem neprestano šire. Ali da li obrazovanje danas zaista ispunjava takav cilj? U savremenom svijetu mnogo je obilježja rasprostranjenosti formalnog obrazovanja, a sasvim malo suštinskoga znanja. Kao da smo negdje usput izgubili temeljne vrijednosti koje odvajaju suštinu od forme i uče nas da znanje nije ono materijalno čime možemo raspolagati kao što to činimo, recimo, svojom diplomom, a pogotovu nije nešto što nam se može tek tako dati i oduzeti.

Krajni cilj našeg intelektualnog angažmana ne bi trebalo da bude ni znanje samo po sebi, koje se u formalnom sistemu obrazovanja servira kao gotov proizvod i pakuje u nekakvo priznanje. Naprotiv, znanje kao takvo nije cilj, nego sredstvo, energija koja nas vodi prema daleko višim ciljevima od toga da njime nešto steknemo na ovom svijetu.

vodi prema daleko višim ciljevima od toga da njime nešto steknemo na ovom svijetu.

Zato je važno kroz obrazovanje njegovati vještine kojima se oblikuje stvaralačko mišljenje o pojmovima i pojavama. Shvatili smo ranije da sva pitanja i probleme koji se neprestano javljaju pred nama treba najprije da provučemo kroz filter kritičkog mišljenja. Ali tu se naš postupak ne završava. Znanje koje se usvaja nakon provlačenja kroz ovaj filter nije nam cilj samo po sebi. Njegova svrha je da nas ono nekuda odvede, a ne da mi do njega stignemo. I tek tu zaista počinje naše putovanje i potraga za suštinom.

Neka nam ambicije budu velike

Znanje koje stičemo svestranim obrazovanjem i koje je vođeno stvaralačkim mišljenjem jeste jedino znanje koje zaista ima moć da promijeni svijet. Prosperitet nastaje kada u društvu postoji kritična masa uglavnom mladih ljudi u kojima se rasplamsala želja za saznanjem, promjenom i napretkom, dovoljno mudrih i dovoljno hrabrih da sanjaju velike snove. A jedino mlad čovjek ima hrabrosti za to. Ideje koje nas bacaju u zanos određuju u kakvom svijetu ćemo sutra živjeti. Zato je na mladima kao pokretačkoj snazi društva i nosiocima budućnosti da sanjaju veliko i vrijedno, što hrabrije i što više. Da prevaziđu granice, da uzdrmaju i probude uspavanu energiju, da razbiju kalupe. Ne sa pohlepnim ciljem da zavladaju svijetom, nego na najplemenitiji način da otkriju i uzdignu istinu na mjesto koje joj u vrijednosnome smislu pripada.

Jasno nam je da nam nema budućnosti bez ispravnog odnosa prema ovim suštinskim pitanjima. Sve dok smisao svoga života budemo tražili u trivijalnim stvarima i suštinski beznačajnim ciljevima i dani nam budu prolazili u dokonom okretanju izgubljenih trenutaka, sve dok svoj život budemo svodili na ispunjenje niskih i sebičnih svojih potreba nema nam istinske sreće ni zadovoljstva. Čovjek je razumom uzdignut iznad svih ostalih svjetova koji se nastanjuju na Zemlji, stvoren da bude njen namjesnik i vođa. Kakav je to vođa koji se zadovoljava niskim potrebama sebi podređenih podanika? Mi moramo svoje ambicije da hranimo nečim što je daleko veće od naših niskih potreba za preživljavanjem.

Smisao treba tražiti u suštinskim stvarima. Smisao treba tražiti u suštinskim vrijednostima. Smisao treba tražiti u *nedostižnim* ciljevima. Ako smo razumom obdareni, znanjem počašćeni, odgovornošću obavezani, sa daleko značajnijim ciljem od onog koji sebi priznajemo stvoreni, pa treba li nam veći motiv?

Iz pera naših studenata

Hazir Župljanin rođen je 3. marta 2004. godine u Novom Pazaru. Student druge godine na Departmanu za pravne nauke Univerziteta u Novom Pazaru. Zbirku dječije poezije Ceo svet je moj je objavio 2019. godine. Njegove pjesme objavljuju se u različitim časopisima i zbornicima. Dobitnik je treće nagrade „Nikšić“ za zbirku poezije. Zbirka Kafa ispod šešira objavljena je 2022. godine u izdanju narodne biblioteke „Njegoš“ u Nikšiću

Ako je verovati meni neuverljivom

Za potresene ženske glave
i prečutale glasove,
koji proklinju svoje pretke.

Za obezglavljena čelada
mekoće jauka
besanih duša.

Za plač majčinih krvavih suza
utrnulih sena
pojasima neba.

Za bela sumanuta jutra
zagasle vatre
koritima nagih očiju.

Za mlaz vetra
nemog svetla,
napuštenih gora.

Za polupane lobanje
o zidovima
naprslih kuća.

Ako je verovati meni neuverljivom
i opornim plemenima,
poslušaj jecaj zidova
napuštene kuće bez temelja

Niko nije kod kuće

Mrčni otirač s talogom prašine.
Otrcana vrata s umrljanim čarobnim okom.
Trošni zidovi s poderanim tarketom.
Upaljena lampica (box) tv-a i otkucani sat.
Sobna lampa trepti uz puls sećanja.
Lelujave zavese mrse prašnjave roletne.
Vezeni ćilim zaklanja rupice poda.
Pradedina sofra kune svojih 100 godina.
Doživim li ih, preživljuju!
Đugum upija vlagu s ploča.
Kredenac taloži tragove života.
Jedino stari smederevac daje toplinu doma

Ništa neobično

Vidim krv po bijelim hartijama
izbledelo sunce kako pruža
šake ispunjene zemljom
klince.
Vidim kako nestaje, odlazi.
plameni okruzi peku breme
prskaju oči
Vidim zatvorene kaveze
ograničene osećaje
vatra potisnuta
i kišu kako gasi žed.
Vidim ovce koje beže od zvona
glasne žice koje pucaju
krvave spirale sisaju prostor
prašinu na predvorju.
Vidim jezike koji iznova izriču
rađanje prvih maternjih reči
kavijar uslužen uz ptičije mleko
i život; što serivra celindričnu smrt!
Vidim kako potomci zaboravljaju pretke.
Vidim postojbinu kako nestaje;
kako nestaju,
kako nestajem.

Ilan Sofić rođen je 30. oktobra 2002. godine. Student četvrte godine na Departmanu za pedagoško-psihološke nauke Univerziteta u Novom Pazaru. Pored književnosti interesuje se za muziku i nezavisne filmove. Autor nedavno objavljene zbirke pjesama „Madrugada“. Glavna odlika zbirke, i samog autora, jeste mašta. U svojoj zbirci potencira simboliku, bavi se introspekcijom, ali i društvom. Zbirka je intermedijalna. Kroz nju autor komunicira i sa drugim formama umjetnosti, poput muzike. Glavna karakteristika Ilanovih pjesama jeste inspirisanost rok muzikom.

Junekov Crtač

Prsti su se,
Ovog jutra,
Odlučili razvijati
Poput biljke.
(U vidu magle širiti, izgleda.)

Bilo je to u mjesecu junu.

Pustio sam da se boja nekoliko dana suši.

Živjeli smo oskudno
Sedmicama
Bez krompira,
Kapi mlijeka.

Ostrugao sam
Nešto od skorjele boje
Praveći kockice, gradeći
Crtača.

Kistom,
Figuraciju
Svodim na
Asocijaciju.

U kockicama sakrih
Dekadentnost.

Izložih je svijetu,
U velikoj bijeloj sali,
No
Svijet ne primjeti.

Neka mu je. Neka je gleda.
Naći će on, posmatrač,
Taj motiv što prikrih bojama,
Taj motiv što oslikah
Kao dio Velikog dijela
Tragične ispovijesti
Slikara, o narodima,
Što posthumno sklapaju dlanove
Onima, koji bi u njima
Trebali biti zatočeni

Na kraju krajeva

Na kraju krajeva
Pitam se
Šta će biti s nama?

S jednog kraja
Grada
Na drugi.
S jednog kraja svijeta
Na isti.

Na kraju krajeva
I to cvijeće što vene!

Iz jedne nijanse
U drugu
A u trećoj pak
Ne poznaje se.

Na kraju krajeva
Gdje je početak kraja?

U mislima, srcu, plućima?

Na kraju krajeva
Za kraj jedino znam;
U njega se i uzdam.

Na krajevima svih krajeva
Pitanje osta' kraj mene:
Kako čovjek bez drveta jabuke
Prodaje jabuke?

Neko je nakanio da njega nema (O Maku Dizdaru i bosanskom jeziku)

Piše: Amina Kurbardović

Kada se i kako zapletosmo u niti jezičkog određenja, šta smo sve vremenom pleli tom bogomdanom mogućnošću, a sve s ciljem emanacije univerzalne poruke ili poruke našeg nemirnog duha, kako i zašto neko hoće osporiti taj prirodan tok i naše pravo na samoodređenje – pitanja su postavljena s ciljem podsjećanja. Ovo je slovo o postojanosti i negiranju, o trajanju uprkos, o čovjeku i njegovom jeziku, izrečeno kroz primjer bosanskohercegovačkog pjesnika Maku Dizdara.

Neka krhka riječ se penje veoma smjelo

Odlikovani govorom, mi, ljudi, stojimo u jednakosti; obdareni slobodom različite realizacije spomenute mogućnosti gajimo raznovrsnost jezika i njihovog moćnog utjecaja na život oko nas i u nama. U toj raznovrsnosti svi pomalo razotkrivamo slojevita značenja svijeta u kojem smo, promišljamo o svom porijeklu i svome cilju, gradimo vlastite svjetove i povezujemo se sa svjetovima sagovornika krećući se na taj način ka plemenitoj svrsi upoznavanja. Na tom putu imenujemo stvari i utiskujemo tragove iskustva, kulture i kolektivnog duha koji daje poseban pečat i čini nas različitim i prepoznatljivim. U kontekstu razvoja bilo kojeg jezika shvatamo da je neodvojivo vezan za čovjeka koji tim jezikom govori, samim tim je i slučaj bosanskog jezika pitanje njegovih govornika a posebno onih koji na tom jeziku pišu.

Bosanski se jezik, međutim, suočava sa nedobronamjernim i, nadasve, naučno neutemeljenim i ideološki motivisanim negiranjem. Iako ta politika negiranja traje dugo, bosanski jezik bilježi svoj kontinuitet, rađa i gaji kvalitetna književnoumjetnička djela te iznjedrava autore čiji rad (književni, naučni ili sociolingvistički) svjedoči spomenutom kontinuitetu, oplemenjuje ga i daje mu novi smisao i sjaj. Poruke koje su, od prvih trenutaka bilježenja pa do savremenog doba, napisane na bosanskom jeziku, uzdižu se svojom univerzalnošću, estetskim kvalitetom i trajnom privlačnošću čak i za savremenog čitaoca i one bitno čine kulturološku sliku naroda kojem pripadaju. Upravo ta snažna kulturna komponenta pisane riječi stoji u ulozi branika kroz sve vrijeme negiranja, osporavanja i nipodaštavanja, traje uprkos izazovima i uspinje se kao vrijednost neovisna prostora ili vremena.

Ali nikako da nađeš istinski put do mene

Jezik je, dakle, živa materija čiji načini razvijanja i mijenjanja imaju svoje zakonitosti koje su visoko iznad plitkih i povremenih nasrtaja u formi negiranja. To, međutim, ne znači da trebamo prepustiti stvar slučaju i da ne trebamo argumentovano odgovoriti. Upravo je Mak Dizdar jedan od značajnih bosanskohercegovačkih književnika koji se može uzeti za primjer kako se kroz sve nivoe književnog i naučnog rada uklanjaju naslage neistina, prisvajanja i negiranja sa jednog jezika kojeg smo, s punim pravom i stoljećima unazad, odlučili nazvati bosanskim. Važno je spomenuti ga sada kada se Bošnjaci u Republici Srbiji iznova suočavaju s oblicima uskraćivanja mogućnosti izučavanja svog jezika u visokom obrazovanju.

Ali to nije sve

Vrijednost poezije Maku Dizdara leži u spoju općih i književno-estetskih kvaliteta s konkretnom jezičkom tradicijom. Sa stanovišta bosanskog jezika značajna je njegova povezanost sa usmenom književnošću i natpisima sa stećaka kao, između ostalih, dvijema tradicijama koje su ga inspirisale i pratile tokom stvaralačke prakse. Ta povezanost nosi u sebi kontinuitet književnog stvaralaštva i razvoja bosanskog jezika kroz sve pravce i forme - od najranijeg sačuvanog pisanog traga do danas, što nam naučno i na svaki drugi način osigurava pravo na vlastito imenovanje i opredjeljenje, zatim očuvanje i izučavanje vlastitog jezika. Osim kroz poeziju, Dizdar daje značajan doprinos rasvjetljavanju pisanih spomenika srednjovjekovne Bosne kroz svoj naučni i antologijski rad.

Da prostiš...

Ipak, u kontekstu bosanskog jezika, najzanimljivijom se čini njegova sociolingvistička borba za vlastiti jezik kroz tzv. Anketu o jeziku iz 1970. godine i tekst Marginalije o jeziku i oko njega. Ovim riječima Dizdar započinje spomenuti tekst: Kada se dešava bilo kakva diskriminacija treba ostaviti sve poslove ma koliko oni bili važni i pokušati da se takva pojava spriječi. A pošto smo živi svjedoci jednog fenomena koji se dešava u vezi s našim jezikom, što smo ga namrli kao našu najdragocijenu baštinu, ostavimo sve na stranu bar toliko vremena koliko je potrebno da se iskoristi svoje pravo na pravdu, za koju smo se i borili zato da bi mogla biti ostvarena.

Kratko putovanje kroz književnost

Piše: Nejra Kučević

Zašto je čovjek ikada osjetio potrebu za pisanjem? Ljudi su još od davnina imali želju da svoja osjećanja, događaje, bitnosti i umotvorine stave na papir, vjerovatno nadajući se da će dolazeće generacije znati kako su oni živjeli, kako su se nosili sa životnim nedaćama, kako su opstajali i koja su ih to pitanja okupirala. Ono što je sigurno jeste da mi danas, zahvaljujući tome, imamo uvid u mnoge važne informacije o prošlim vremenima i narodima koje su proizašle iz ljudske potrebe da ih neko čuje.

A danas, kada pogledamo u naš vijek, pronaći ćemo korpus od bezbroj djela koja imamo ispred sebe. Zahvaljujući širokom opusu svjetske baštine obezbijedjeni smo nevjerovatnim djelima nezaboravnih pisaca. Neka djela nas natjeraju na razna razmišljanja, poput onih kada se zapitamo: *Da li je moguće da je jedan ovakav izvanredan stvaralac uopšte postojao?*

Čovjekov prvi susret sa književnošću počinje onda kada on još ne umije ni da govori ni da hoda. Od malih nogu njeguje se književnost i njena ljepota kroz uspavanke, bajke, priče i basne. Kada je riječ o školskim danima, korpus se znatno povećava i posvećenost djeteta biva sve upečatljivija i izraženija. Dječija mašta i njihov unutarnji svijet oblikuje i prima određeno djelo koje mu je plasirano. Ljepota čitanja krije se upravo u tom našem malom izmišljenom svijetu. Svako djelo budi određeno osjećanje, bilo da je u pitanju sreća, tuga, sažaljenje ili gnijev, mi zahvaljujući tim osjećanjima rastemo kao ličnosti. Tada se u nama aktivira potreba za iskazivanjem kritičkog mišljenja, budi se sposobnost razlikovanja između dobra i zla.

Tvrdim da čovječanstvo danas ne bi bilo ovo što jeste da nije bilo potrebe za pisanjem. Upravo iz te potrebe stvorena su vanvremenska djela, nevjerovatne životne priče koje nam daju uvid u svijet likova, noseći se sa određenom problematikom i nailazeći na različita životna rješenja. Njegovanjem kulture čitanja, mi negujemo i razvijamo svoju ličnost, karakter, stav i temperament. Dolazimo do zaključka da tajna književnosti leži u tome ko je piše i ko je čita.

Osvrnut ćemo se na ogroman dijapazon svjetskih književnih djela. To su djela od najstarijih vremena, počevši od Epa o Gilgamešu pa sve do Servatesovog Don Kihota, Frančeskinog Kanconijera i Danteove Božanstvene komedije. Mogli bismo nabrajati još dugo, i to bi otprilike bila jedna mala vječnost. Ep o Gilgamešu, jedno od značajnijih djela sumersko-vavilonske književnosti, nosi snažnu pouku. Takav spjev koji pripovijeda u kontinuiranom narativu govori nam o temi koja oduvijek prati čovjeka, o vječnom životu, o tome da su neke borbe uzaludne, ma koliko one u našim očima djelovale bitne i dostižne, a upravo zbog krajnjeg ishoda kao gubitka nose svoju bitnost i snažnu poruku. Paralelno sa pitanjima koje muče civilizaciju i izgubljenim borbama, svjedočimo sklapanju jednog prijateljstva koje proizlazi iz sukoba.

Kasnije, kroz antičku književnost upoznajemo se sa raznim dramama i tragedijama, te nekim značajnim djelima velikih filozofa. Na početku ovog našeg antičkog putovanja, susrećemo se sa Okovanim Prometejem, Kraljem Edipom, čuvenom Antigonom pa i Medejom. Interesantno je primijetiti da nas sva ova djela vode kroz različita ljudska posrnuća i njihove visoke cijene, odricanje i mnoga nepromišljena djela. Ali isto tako, na kraju, dolazimo do ključne tačke, da ono što je najbitnije za jednog čovjeka jesu ljubav i porodica.

Iz antike se selimo u evropski srednji vijek. Koja god sfera djelatnosti da je u pitanju, znamo dobro šta ovaj vijek predstavlja za istu. Tada ni književnost nije bila pošteđena, pa je svojevremeno prošla kroz razne mukotrpne faze da bi danas bila ovakva kakva jeste.

Od skrivenog identiteta autora djela, vradžbina, mračnih sudbina ljudi tadašnjeg doba pa sve do zabrane slobode. Književnost u tom periodu ne doživljava svoj procvat, tekstovi su isključivo pisani za crkvene potrebe, autorstvo nije bilo cijenjeno. Jedan ovakav, mračan i bezličan vijek u evropskoj historiji završava se sa dolaskom renesanse.

Renesansa za civilizaciju tog doba znači oporavak. Kroz renesansu, pružena je šansa za ponovnim oživljavanjem neizgovorenih riječi i potisnutih osjećanja. U njoj se rađaju neki od najpoznatijih autora u književnosti. Sloboda koja se tada osjetila donijela je mnoštvo vrhunskih djela. Đovanijev *Dekameron* ciklus je novela sa ukupno stotinu priča mladih ljudi o raznim temama. Bokačo nam kroz ovo djelo pokazuje ogorčenost prema prethodnoj epohi, ukazuje na licemjerstvo, neznanje i praznovjerje. Na ovom renesansnom putu susrećemo se i sa Petrarkom kao i sa Servantesom. Jedan nam vješto priča o svojoj platonskoj ljubavi i njenim čarima dok nam drugi kroz podsmijeh, na satiričan način prikazuje borbu glavnog junaka Don Kihota sa vjetrenjačama, odnosno, uzaludnu borbu. Kao što rekoh na početku, ovo može biti jedna mala vječnost.

Preko baroka, klasicizma i prosvjetiteljstva, romantizma, realizma pa sve do epohe moderne, naše putovanje se nastavlja. Doprinose ovim epohama dali su izvanredni talenti koji su bili samo obični ljudi sa potrebom da pišu i stvaraju. Neko je iz bunta, ogorčenosti, usamljenosti, napuštenosti, nepravde, pa i ljubavi, postao pisac.

Na osnovu svega ovoga, možemo zaključiti da su različite pobude za pisanjem. Mali koraci na početku odveli su obične ljude u slavu velikih imena, koje mi spominjemo i čitamo vijekovima nakon njihove smrti. Kroz svoja djela, oni žive, a mi ih upoznajemo i suosjećamo s njima i njihovim stanjima. Kroz ovo malo književno putovanje, uočavamo da je književnost prošla kroz različite nivoe, prepreke i na kraju dostigla svoj vrhunac. Baš kao u nekoj bajci sa sretnim krajem. Ona nastavlja da se razvija, proučava, čita i uči. Kao takva, predstavlja životnu školu u životu jednog čovjeka. Zahvaljujući njoj rastemo i postajemo bolji ljudi.

Johann Wolfgang von Goethe

Piše: Sara Habibović

Johann Wolfgang von Goethe wurde am 28. August 1749 in Frankfurt am Main geboren und ist am 22. März 1832 in Weimar gestorben. Er war nicht nur ein deutscher Schriftsteller, sondern auch Politiker, Dichter, Naturforscher, Rechtsanwalt, Theaterleiter und einer der bedeutendsten Vertreter der deutschen Literatur, der Romantik und des europäischen Neoklassizismus im späten 18. und frühen 19. Jahrhundert. Außerdem war er eine Zeit seines Lebens Minister in Weimar.

Goethe stammte aus einer angesehenen und gebildeten Familie. Schon als Kind interessierte er sich für Sprachenlernen, das Theater und besonders für das Drama. Er hat Rechtswissenschaft in Leipzig studiert. Daneben lernte er Chemie, Anatomie, Physik und Botanik. Er ist auch für die Entdeckung des zentralen Kieferknochens bei Menschen bekannt.

Inzwischen wurde Friedrich Schiller sein bester Freund. Mit ihm tauschte Goethe seine literarischen Ideen aus und verbrachte viel Zeit, ebenso unterstützten sie sich gegenseitig beim Schreiben ihrer Werke.

Nach dem Erfolg seines ersten Romans „Die Leiden des jungen Werthers“, wurde Goethe ein Mitglied der adligen Gesellschaft. Goethe betont in seinen Werken nicht nur die Motive der Freiheit, des Glaubens und der Moral, sondern hebt auch die Motive der Gesellschaftskritik und der platonisch unerwiderten Liebe hervor.

Seine literarischen Werke wurden anhand seiner persönlichen Erfahrungen, seines Lebens und seiner Gefühle geschrieben, deshalb hatte er immer die Inspiration, die Ereignisse aus seinem Leben durch das Werk darzustellen.

Für ihn war die Liebe notwendig, aber gleichzeitig eine furchtbare Enttäuschung. Dementsprechend hat er entschieden die literarische Richtung von Romantik und Klassizismus zu verändern, weil er aufgehört hat, die Liebe in seinem Kopf als etwas Unerreichbares und Perfektes zu idealisieren. Trotz seiner Begeisterung musste er sich dem realen Leben entgegenstellen.

Nach der Veröffentlichung seines ersten Romans „Die Leiden des jungen Werthers“, kam es jedoch zu einer Gegenwirkung, weil dieses Werk zahlreiche Selbstmorde in Europa verursacht hatte. Deshalb wurde die Wirkung dieses Werkes auf den Menschen später „Werther-Effekt“ genannt. Das Werk handelt von einer tiefen persönlichen Bekenntnis. Es geht um einen sensiblen, intellektuellen jungen Mann seines Alters, der vor der Welt flieht, sich aber den durchgesetzten, gesellschaftlichen Normen nicht entziehen kann. Außer der Beschreibung einer Liebestragödie, stellt Goethe alle großen Probleme seiner Zeit dar, die noch präsent und gleichzeitig eine Grundlage für die Persönlichkeitsentwicklung sind.

Neben diesem Roman hinterließ das Drama „Faust“ auch eine eindrucksvolle Spur in seinem künstlerischen Gesamtwerk. Goethe hat dieses Werk ungefähr 60 Jahre lang geschrieben und den zweiten Teil beendete er erst kurz vor seinem Tod. Mithilfe dieses Werkes schuf er eine grandiose Leistung, deren Ruhm ihn zum größten Schriftsteller der deutschen Sprache machen wird. Gerade dieses Werk löste ihm das Rätsel über den Sinn des Lebens. Als Idee für die Entstehung des Werks nutzte Goethe die Legende vom Pakt zwischen dem Menschen und dem Teufel.

Goethe war der Meinung, dass die Poesie aus dem Herzen kommt und deswegen sollte der Dichter seinen Fokus auf seine Gefühle und Erfahrungen setzen, anstatt sich auf die altmodische Vorstellung, wie ein gutes Lied aussehen sollte, zu konzentrieren.

Goethe hinterließ ein reiches, literarisches Erbe, durch das er unsterblich wurde.

Seine Zitate sind nicht nur eine Quelle der Motivation für andere Menschen, sondern tragen auch eine wahre und tiefe Bedeutung in sich, die auf den Wandel der Zeit resilient ist, weil sie unabhängig von der Zeit ist, in der wir uns befinden.

Ein Zitat, das mich immer wieder daran erinnert, dass die Schwierigkeiten ein wesentlicher Teil des Lebens sind, ohne die der Erfolg nicht möglich wäre, und dass die Vorstellung eines imaginären Lebens nur eine menschliche Illusion ist, damit das Gehirn ein Hindernis leichter annehmen und überwinden kann ist der folgende:

Die Schwierigkeiten wachsen, je näher man dem Ziele kommt.

(Goethe)

Šta je s prav(d)om?

Piše: Sara Dudić

Osnov svakog demokratskog društva počiva na vladavini prava. Njegovo postojanje oslonac je povjerenja savremenog čovjeka u ekonomske, društvene i političke sisteme. Poput sigurnosne mreže, građani i građanke svakodnevno koriste osnovna prava i obaveze koji im pripadaju, znajući da postoji nevidljiva ruka pravde koja ih čuva od oštećenja. Ali da li je to uvijek slučaj?

Pravo i pravda kao najbolje drugarice, ali nika-da sestre blizakinje

Iako nerazdvojive, pravo i pravda nisu i ne smiju biti posmatrane kao identične. Dok pravo predstavlja razrađene, struktuirane sisteme zakona i normi koji nam određuju slobode i granice, pokazuju nam ono što nam je dozvoljeno i zabranjeno, te propisuju posljedice (ne)adekvatnog ponašanja, pravda se odnosi na skup i koncept moralnih načela, principa i ideja da svako ljudsko biće i akter demokratskog sistema zaslužuje jednak tretman. Kada sarađuju i rade u istom timu, pravo i pravda čine nepobjediv duo. Njihove sličnosti grade snažnu potporu elementima demokratskog sistema i svojim svojstvima savršeno nadopunjuju razlike i slabosti one druge. Ali one nisu iste.

Uprkos svim našim utopijskim nadanjima da je pravo uvijek pravedno i pravda uvijek pravna, život i primjeri iz njegovog svakodnevnog manifestiranja dokazuju nam suprotno. Sve komplikovaniji pravni slučajevi i nemogućnost pravosuđa da održava mirne moralne kompase, počeli su u pitanje dovoditi pravednost pravnog sistema. Oštećenih, gotovo da uvijek, mora biti. I to je pravno. Da li je pravedno, vječita je dilema.

Pravnici moraju biti izaslanici naroda pred pravom i nosioci pravde pred zakonom

Disonanca između onoga što je pravno i pravedno neupitno postoji. Zakoni koji formalizuju prava i obaveze učesnika pravnih i demokratskih sistema ne smiju i ne treba da budu percipirani i interpretirani bukvalno. Da bi se to izbjeglo, profesija pravnika sve češće podrazumijeva prilagođavanje zakonskih akata u šablone moralnosti i pravednosti.

Sigurno je također reći kako zakoni kad-tad mogu biti nepravedni, te se moralna komponenta, odnosno pravednost, može tražiti kroz aktivizam, reforme i građansku neposlušnost. Ovo je postala sve češća realnost za savremenog čovjeka u pravnim i demokratskim društvima.

Zbog toga, dužnost pravnika jeste da prvenstveno razumije složenost pravde i sve njene kulturološke, socijalne, ekonomske, političke i moralne principe. Ovi principi, u zavisnosti od konteksta, vrlo često bivaju u konfliktu i na odgovornosti je pravnik i učesnik legislativnog sistema da ponude šanse i pristup pravnim resursima svima kojima je potrebno.

Savremena utopija – apsolutna pravednost pravnih sistema

Uprkos svim naporima postizanje apsolutne pravde u pravnom sistemu nije moguće. Korupcija, pristrasnost i lična uvjerenja pravnih izvršilaca sve očiglednije utiču na legislativu i jurisdikciju.

Individualna odgovornost postaje neophodan princip svijesti svakog savremenog čovjeka.

Nije nam svima poznato šta je pravno, ali svi osjećamo šta (ni)je pravedno

Osnaživanje osjećaja moralnosti i poštovanja osnovnih ljudskih jednakosti odgovornost je svakog građanina demokratskih sistema. Da institucije u tome ne bi zakazale, a što se sve češće dešava, neophodno je da oni koji te institucije čine preuzmu na sebe obavezu i odgovornost kreiranja pravednog i pravnog društva i sistema koji će svima omogućiti jednake šanse i ponuditi struktuiranu atmosferu povjerenja u sistem i institucije, te transformirati trenutne osjećaje straha i nezaštićenosti u prvobitnu ideju pravnog sistema i pravde.

Put ka ovome jeste dug – ali nije beskrajan i finalna destinacija nije pasivna tačka u vremenu, već mjesto kreiranja, transformiranja i unapređivanja, gdje svi učesnici pravnog sistema poznaju pravdu i na nju se oslanjaju, bez straha da će korupcija i zloupotreba moći od strane onih koji je posjeduju preovladati protiv njih.

Kršenje ljudskih prava na međunarodnom planu

Piše: Damir Camić

Pitanje egzistencije ljudskih prava

Kršenje ljudskih prava na međunarodnom planu predstavlja kompleks kojim se suočavaju države i međunarodne organizacije. Kršenje ljudskih prava postoji otkada datira početak prava i pravnih sistema. Čak i države i međunarodna struktura jesu participanti u kršenju ljudskih prava. Naravno, u znatno manjoj mjeri od pravnih i fizičkih lica. Nastojanje međunarodnih organizacija, formalno rečeno, jeste da uspostavi mir i bezbjednost u svim državama, naročito nakon okončanja Drugog svjetskog rata, kada je međunarodna struktura dobila obimnu podršku od država i njihovo članstvo, međutim sa stanovišta analiziranja aktuelne bezbjednosne situacije mir i harmonizacija u svijetu, kršenje svih nadnacionalnih akata je najdestruktivnija stvar u međunarodnom pravu. Iz tog razloga vidi se slabost međunarodnih organizacija u donošenju odluka i sprovođenju međunarodnog alternativnog puta za rješavanje oružanih sukoba. Međunarodna pravna doktrina poseban značaj pruža ljudskim pravima na način što detaljno elaborira međunarodne organizacije, osobito univerzalna međunarodna organizacija Ujedinje nacije kroz niz donesenih međunarodnih ugovora, multilateralnog karaktera. Poseban značaj pridaje pravo oružanih sukoba mirovnim ugovorima. Mirovni ugovori po svojoj pravnoj prirodi su obligatorni međutim de facto su fakultativni. Zašto? Klasičan primjer je država Izrael koja je potpisnica svih esencijalnih mirovnih ugovora od godine osnivanja (1949) i u svakom smislu narušila njihovu obligatornost. Kršenje ljudskih prava na međunarodnom nivou ogleda se u bilateralnim principima, odnosno dvostranim djelovanjem između država, međutim postoji mogućnost da se ostvari pravilno rješenje kroz pokretanje sporova pred Međunarodnim sudom pravde.

Osnivanje međunarodnih organizacija s tendencijom sprečavanja kršenja ljudskih prava

U svijetu postoji veliki broj međunarodnih organizacija podijeljenih u dvije grupe: univerzalne organizacije, kao što su Ujedinjene nacije koje djeluju na globalnom nivou, i regionalne organizacije, koje djeluju prema tačno određenim teritorijama. Međunarodni sistem zaštite ljudskih prava broji, također, veliki broj nadnacionalni akata u sprečavanju kršenja ljudskih prava. Historijski posmatrano, određene međunarodne organizacije u svom djelovanju i nastojanju su se pokazale kao vrlo slabe i prestale u svom funkcioniranju. Za stabilnost takve strukture neophodno je uspostaviti međunarodne običaje država sa kontinuiranom primjenom, kao i čvrstom povezanošću država članica sa tim strukturama. Voljnost i spremnost zaštite ljudskih prava ogleda se u tome što je neminovna modifikacija unutrašnjeg nacionalnog pravnog sistema svake države.

Klasični primjeri kršenja ljudskih prava

Klasično nepoštovanje osnovnih prava zajamčenih mnogobrojnim konvencijama, deklaracijama, poveljama itd. desilo se tokom pandemije korona virusa. Tada je u mnogim državama proglašeno vanredno stanje. Za vrijeme vanrednog stanja se mogu ograničiti prava. Ali ne sva prava (pravo na život je apsolutno, nema nikakvu ograničenost), kao i druga. Međutim tada se stvorila velika nejednakost između društvenih slojeva. Zatim kršenje prava čovjeka se svodi u nepravilno vođenje oružanih sukoba. Javlja se nestabilan odnos u međunarodnoj zajednici. Velike strukture pokazale su se kao nestabilne i nedjelotvorne (kao u slučaju izraelsko-palestinskog sukoba). Sljedeći primjer jeste kršenje ženskih prava u Poljskoj, ugrožavanje prava u Afganistanu ženskoj populaciji u vezi sa ličnim, političkim pravima kao i pravom na obrazovanje.

Postoji u okviru svake države, na institucionalnom nivou donošenje diskriminatornih akata. Akti koji ugrožavaju ravnopravnost pred zakonom.

Kako ne ugrožavati pravo?

Sama slika Justicije, rimske boginje pravde, koja stoji na svakom zakonu, na svakoj pravnoj instituciji nas uči kako da ne ugrožavamo pravo i kako da ga primjenjujemo. Njen povez na očima nam kaže da smo svi jednaki pred zakonom, da ne gledamo ko je ko pri sprovođenju pravde, vaga u ruci da mjerimo olakšavajuće i otežavajuće okolnosti, mač u drugoj ruci da pravedno presudimo, a njen plašt, sudijski ogrtač prilikom vođenja suđenja.

Ograničavajuća uverenja i odučavanje

Sve dok ne osvestite nesvesno, ono će upravljati vašim životom, a vi ćete ga zvati sudbinom.

Karl Gustav Jung

Piše: Sanja Miletić

Prolazeći pored cirkusa, čovek je spazio slonove vezane tankim užetom za mali kolac. Oni su mogli u svakom trenutku da ga pokidaju i oslobode se, ali to nisu radili. Ubrzo je primetio čuvara i zamolio ga da mu objasni ovu nelogičnost. Čuvar mu reče: Još dok su slonovi bili mladi i mnogo manji nego sada, vezivali smo im noge užetom ove debljine. Tada, oni nisu bili u stanju da ga pokidaju i oslobode se, iako su pokušavali. Kako je vreme prolazilo a oni odrastali, priviknuli su se na to uže i činjenicu da ne mogu pobeći, pa zato više i ne pokušavaju. Na ovaj način slikovito se može objasniti kako okruženje u kom odrastamo utiče na formiranje naših uverenja i kako kasnije ta uverenja utiču na naš život. Ova uverenja bivaju utemeljena u najranijem periodu, tačnije u njegovom nesvesnom delu, kada razmišljanju nedostaje svest i razumevanje, a koje dolazi sa životnim iskustvom. To se najčešće dešava u periodu do sedme godine. Tačnije, uverenja su uporište našeg doživljaja sveta, osećanja i svih naših ponašanja, jer za druge ne znamo. Uverenja stičemo na razne načine – vaspitanjem (roditelji nas uče onom što su naučili od svojih roditelja),

modelovanjem (tako što gledamo druge ljude), kroz značajna iskustva i kroz iskustva koja se ponavljaju. Mi nismo ništa drugo, osim onoga što verujemo da jesmo.

Zavirimo malo dublje u sebe

Ukoliko malo dublje razmislite o sebi i o svom životu, uvidećete kakve rezultate imate u onim aspektima u kojima čvrsto verujete u svoje mogućnosti i vrednosti, a kakve u onim u kojima sumnjate u sebe, ne osećate se dovoljno dobrim ili smatrate da ih ne zaslužujete. Pošto svet oko sebe opažamo pomoću svojih pet čula, svako od nas taj svet doživljava na sebi svojstven način, tačnije svako od nas dobija različite rezultate. To se upravo dešava jer svako od nas ima svoje individualne filtere, kroz koje cenzuriše ta opažanja. Kao finalni rezultat ovog filtriranja, koje je u stvari samo sklop naših ličnih uverenja utisnutih u naše nesvesno, dobijamo i naš individualni doživljaj sveta koji nas okružuje. A onda, imamo jednu lančanu reakciju. Uverenja opredeljuju kakve ćemo misli imati, misli dalje utiču na to kako ćemo se osećati,

osećanja kreiraju naša ponašanja tj. akcije koje preduzimamo, a one dovode do rezultata. Ova reakcija je, upravo dokaz da naš mozak radi ono za šta je dobio komandu. Ukoliko radite nešto za šta imate uverenje da ste dobri u tome, tražiće dokaz za to. Ukoliko, naprotiv, imate uverenje da u nečemu niste dovoljno dobri, onda ćete tražiti dokaz kojim će to potvrditi.

Sigurno se pitate da li je moguće izaći iz ovog začaranog kruga i spasiti se od nekorisnih uverenja iz kojih proističu nepovoljni rezultati? Na sreću, odgovor je potvrđan! Potrebno je ograničavajuća i nekorisna uverenja osvestiti, odnosno izvući iz onog nesvesnog dela utemeljenog u detinjstvu. Za početak je najvažnije da pored želje da to uradimo, znamo i na koji način da prepoznamo neka nepoželjna uverenja. Neophodno je prepoznati ograničavajuća uverenja, razmisliti šta je ono što želimo umesto njih, a onda stavljati fokus na ta podržavajuća uverenja, sve dok to u šta počnemo da verujemo zaista počne da bude u našoj službi.

Odučavanje

Ako niste sigurni koja uverenja su za vas korisna, trebalo bi da krenete od toga da se suština kvalitetnog života sastoji upravo u njihovom svrsishodnom korišćenju. Razmislite i prisetite se stvari koje često pričate i o čemu najčešće mislite, veoma iskreno postavite sebi nekoliko pitanja i pokušajte da odgovorite na njih: Da li mi ovo uverenje služi?

Da li tačno mogu navesti čemu mi služi ovo uverenje? Da li me i u kojoj meri ovo uverenje sprečava da ostvarim svoje ciljeve i da živim kvalitetnijim životom?

Šta bi drugo moglo da bude to u šta bih mogao/la da verujem, a što bi mi bilo korisnije u ovoj situaciji?

Za uverenja ne možemo reći ni da su dobra a ni loša. Ona samo jesu. Prvi korak jeste da postanete svesni svojih misli, a ta svesnost će vam omogućiti da donosite kvalitetne odluke, umesto da reagujete automatski, na osnovu iracionalnih uverenja.

Placebo, nocebo, pigmalionov efekat i autosugestija

Placebo efekat je primer povezanosti izlečenja u skladu sa uverenjem. Istraživanje je pokazalo da dve osobe sa istom dijagnozom i terapijom, imaju različit ishod što se tiče bolesti, tj. preživljava osoba koja je imala uverenje u ozdravljenje. Nocebo efekat predstavlja drugu stranu placebo efekta, tj. javlja se kada usled delovanja nekog uverenja na našu svest sugestivno verujemo da će se pogoršati stanje.

Pigmalionov efekat počiva takođe na uverenjima. Njegova suština je u tome da uticaj individualnih uverenja i očekivanja na ono što se dešava određuje naše sposobnosti. Prema ovom istraživanju, deca sa približnim IQ su podeljena na 2 grupe, pri čemu su jednoj grupi rekli da su natprosečno inteligentni, a drugoj nisu rekli ništa. Deca iz prve grupe su imala natprosečan rezultat, jer su se više trudila i radila, te su zapravo zbog toga postigla izvanredan rezultat.

Autosugestija predstavlja izuzetno oruđe za kreiranje naše ličnosti i života. Naša podsvest ne razlikuje istinu i laž. Zato je veoma bitno šta govorimo o sebi, šta gledamo, čitamo, koju muziku slušamo, šta nam drugi ljudi pričaju. Takođe, naša podsvest ne percipira negaciju, ne zna za šalu ni za laž. Kada kažete nešto poput: Nisam loš, nemam neprijatelje, ona čuje samo loš i neprijatelji pa tokom dana traži samo potvrde za to što ste rekli. Ispravno je ovu rečenicu formulisati kao: Dobar sam, imam prijatelje, da bi ona bila prava i postigla maksimalni kvalitet našeg života.

Analizirajte koja je vaša omiljena pesma sa kojom se emocionalno povezujete i dobićete odgovor na pitanje kako se osećate.

Albert Ajnštajn je rekao da je ludilo kada stalno ponavljate istu stvar i očekujete drugačiji rezultat. Upravo ovde nalazi se odgovor na pitanje kako se menjaju uverenja? Pokušajte da na trenutak zamislite sebe kao vremešnu osobu, koja broji poslednje godine svog života. Razmislite – koja stvar vam izmami uzdah kad na to pomislite i zbog čega sa setom kažete: Eh, da mogu da vratim vreme? Šta je ono što ste želeli da uradite, a niste? Za čim žalite?

Uradite to sada!

Jer život nije stvoren da bi bio protraćen.

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

387

EPISTEMA : studentski časopis / glavni i odgovorni urednik
Nedžla Zukorlić. - 2025, br. 1 - . - Novi Pazar : Univerzitet u Novom
Pazaru, 2025- (Kraljevo : Graficolor). - 30cm

Polugodišnje.
ISSN 3042-2582 = Epistema (Novi Pazar)
COBISS.SR-ID 160775689